

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การบริโภคน้ำจืด 4 ของพระภิกษุสงฆ์ : ข้อพิจารณาทางจริยธรรม	
ชื่อผู้เขียน	พระเยื้อง ปั่นหน่งเพชร	
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาปรัชญา	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :	อาจารย์ ดร.พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์	ประธานกรรมการ
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์น้อย พงษ์สนิท	กรรมการ
	อาจารย์ ดร.ประมวล เพ็งจันทร์	กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นผลของความพยายามที่จะศึกษาที่มาและความมุ่งหมายเดิมของบทบัญญัติในเรื่องการบริโภคน้ำจืด 4 ของพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนา รวมถึงการวิเคราะห์ความหมายและเป้าหมายของการบริโภคน้ำจืดที่ต้องตามพระบัญญัติ เนื่องจาก หลักการบริโภคน้ำจืดของพระพุทธศาสนา ได้บัญญัติผ่านกาลเวลานานประมาณเกือบ 2600 ปี ส่วนบริบททางสังคมและวัฒนธรรมย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเทศะ และการบริโภคน้ำจืด 4 ของพระภิกษุสงฆ์ในปัจจุบันก็มีหลายอย่างที่เปลี่ยนไปด้วย จึงต้องทำการวิจัยว่า บทบัญญัติในพระวินัย จะมีข้อขัดแย้งมากน้อยเพียงใด

การศึกษานี้ได้ข้อมูลส่วนใหญ่จากเอกสาร โดยเฉพาะจากพระไตรปิฎก และข้อมูลอีกส่วนหนึ่งได้มาจากการวิจัยเชิงสำรวจกลุ่มตัวอย่างของพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 120 รูป และได้แบบสอบถามคืน จำนวน 103 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 85 เพื่อตรวจสอบการบริโภคน้ำจืดจริงของพระภิกษุสงฆ์ในปัจจุบัน และนำมาพิจารณาตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าว

การบริโภคน้ำจืด 4 ในทางพระพุทธศาสนา ได้กำหนดให้พระภิกษุสงฆ์บริโภคน้ำจืดด้วยสติอาศัยหลักการโภชนมัตตัญญุตามาเป็นข้อกำกับ และต้องมีการบริโภคน้ำจืดด้วยการพิจารณาคูณค่าที่แท้จริงเป็นสิ่งสำคัญ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้เสนอแนะเกณฑ์การบริโภคน้ำจืด 4 ของพระภิกษุสงฆ์ที่ปรากฏอยู่ในพระวินัย ไว้ในบทที่ 2 ซึ่งมีทั้งข้อบัญญัติ ที่มาของการบัญญัติ และหลักเกณฑ์ที่

กำหนดไว้สำหรับการบริโภคน้ำจืด 4 ทั้งในแง่ของ การได้มา การใช้ การครอบครอง และการเก็บสะสม

เนื่องจากบทบัญญัติบางข้อไม่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบททางสังคมปัจจุบัน และพระวินัยบางข้อก็ไม่อาจนำมาปฏิบัติตามได้ครบ เพราะสิ่งที่เคยมีในครั้งพุทธกาล ก็ไม่มีแล้วในปัจจุบัน และสิ่งที่มีในปัจจุบัน ก็ไม่ตรงกับที่พระวินัยบัญญัติไว้ ในบทที่ 3 จึงได้เสนอหลักเกณฑ์ที่ใช้ประกอบการพิจารณาการบริโภคน้ำจืด 4 ของพระภิกษุสงฆ์ว่า มีข้อยึดหยุ่นจากพระบัญญัติได้เล็กน้อยเพียงใด

ในบทที่ 4 ได้ทำการศึกษานักต่าง ๆ ในประเทศไทย ที่มีการบริโภคน้ำจืด 4 ตามคัมภีร์บัญญัติ เช่น สำนักสวนโมกขพลาราม สำนักสันติอโศก และ สำนักธรรมกาย เพื่อนำมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาเฉพาะระเบียบบัญญัติเรื่องการบริโภคน้ำจืด 4 เท่านั้น (โดยเป็นการศึกษาจากเอกสาร)

ในบทที่ 5 ได้ทำการวิจัยเชิงสำรวจ โดยออกแบบสอบถามกลุ่มพระสงฆ์ตัวอย่างจากพระภิกษุสงฆ์ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 120 รูป เพื่อสอบถามพฤติกรรมกรรมการบริโภคน้ำจืด 4 และการบริโภคน้ำจืดที่นอกเหนือจากน้ำจืด 4 ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคน้ำจืดของพระภิกษุสงฆ์ในปัจจุบัน

ผลการศึกษา พบว่า การบริโภคน้ำจืด 4 ของพระภิกษุสงฆ์ในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ได้บัญญัติไว้ในพระวินัย ทั้งนี้เนื่องมาจากบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป พระภิกษุสงฆ์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการบริโภคน้ำจืด 4 จากที่เคยกำหนดไว้ ทั้งในแง่ของ การได้มา การใช้ การครอบครองและการเก็บสะสม ตลอดจนมีการใช้น้ำจืดอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากน้ำจืด 4 กันอย่างมากมาย รวมทั้งเงินทอง ซึ่งเป็นน้ำจืดค่าใช้สอยทั้งส่วนตัวและส่วนรวมได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับพระภิกษุสงฆ์ในปัจจุบัน

ประเด็นหลักของการศึกษานี้ มุ่งศึกษาข้อมูลส่วนใหญ่จากเอกสาร ส่วนการศึกษาข้อมูลจริงจากการสำรวจทำได้อย่างมีข้อจำกัดทั้งทางด้านเวลา และสถานภาพ อย่างไรก็ตามข้อมูลที่ได้นับว่าเป็นครุชนิยามที่สำคัญ อันจะบ่งบอกถึงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งทางด้านสังคมและเทคโนโลยี ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการบริโภคน้ำจืด 4 ของพระภิกษุสงฆ์ไม่น้อย

เมื่อนำมาพิจารณากับบรรทัดฐานทางพระพุทธศาสนา พบว่า มีข้อบัญญัติไว้สำหรับการบริโภคน้ำจืด 4 มากมายที่ปรากฏอยู่ในพระวินัย อย่างไรก็ตาม มีข้อยึดหยุ่นอยู่ 2 ทาง คือ ในทางวินัยโดยตรง ที่มีข้อยกเว้นที่ไม่เป็นอาบัติกำหนดไว้ให้ และอีกทางหนึ่งคือ ข้ออนุญาติในหลักธรรมต่าง ๆ เช่น หลักมหาลาภ 4 ฯลฯ ซึ่งในบางครั้ง ข้อที่เปิดทางให้พิจารณายึดหยุ่นนี้ อาจเป็นเหตุให้พระภิกษุสงฆ์ในปัจจุบันมีการพิจารณาเข้าข้างตนเองได้ แต่ถ้าพิจารณาตามเป้าหมายหลักของพระ

พุทธศาสนา ซึ่งเป็นนิพพานประกอบด้วยแล้ว ไม่ว่าจะกาลเวลาหรือสิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร การบริโศกปัจจัย 4 ของพระภิกษุสงฆ์ต้องดำเนินไปตามหลักการของมรรค 8 จึงจะทำให้สามารถพัฒนาจิตใจและสติปัญญาได้

ตามหลักพระพุทธศาสนา ข้อบัญญัติเกี่ยวกับการบริโศกปัจจัย 4 ไม่ได้วางไว้เพื่อให้พระภิกษุสงฆ์ปฏิบัติเท่านั้น แต่อุบาสกอุบาสิกาทั้งหลายยังสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อชีวิตที่มีความสุขได้ในปัจจุบัน

Thesis Title The Buddhist Monk's Consumption of the Four Requisites :
An Ethical Consideration

Author **Phra Yueng Pannengpetch**

M.A. Philosophy

Examining Committee : Dr. Phisit Kotsupho
 Assist. Prof. Noi Phongsanit
 Dr. Pramuan Peangchan

Abstract

This Thesis aims to find out the source and the primal purpose of laying down the course of training on Buddhist monk's consumption of the four requisites, and to analyze the true definition and the right goal of the consumption. The above mentioned courses of training had been laid down nearly about 2600 years ago. It may not be suitable for social context in the time of changing. At present, we find that the monk's consumption behavior has been changed according to the social context. It looks against the original course of training.

The research has been done on two data, i.e; the data from Tripitaka and the other actual data from survey research. By the help of two data I can examine the actual consumption of monks how far it goes from the course of training.

In Buddhism, Buddhist monk must mindfully consume the four requisites under the moderation in consumption (Bhojane Mattannuta) and their true value. Chapter 2 in this thesis presents the courses of training about the Buddhist monk's consumption in the aspects of earning, using, owning and collecting. It finds that some cases are not suitable in the world today, for

instance, the courses of training which had been used in the Buddha's time cannot be adjusted in the current time. So does what exists in the present has never been in the past.

In Chapter 3, the criteria of righteous consideration in consumption of four requisites have been raised up in the sense that are there any flexible points? If there will be any, then, how the more or less they are.

Chapter 4 has examined consumption behavior of three famous Thai Buddhist schools such as Suanmok, Sunti Asok and Thammakaay, on their conserving the ideal form in the Buddha's time.

Chapter 5 presents actual data answered by the 120 monks (the representative groups of monks in Chiangmai). From these acquired data, it finds that there are many things that have been far from the Buddhist Disciplines and further finds their attitudes in such consumption of the present Thai monks.

The result of this study illustrates that there are a lot of changes in monk's consumption depended on the change in today social context. It finds that the ways of earning, using, owning and collecting the four requisites are mainly distorted from the original rules. There are amount of extra requisites consumed by the Buddhist monks. Even money in daily expenditure is also necessary for them in this time.

Since the main study of this thesis is based on the documentary study and the survey research is done in the limitation of time, however the collected data can show the important points that indicate the effect of the changing society and technology has changed Buddhist monk's consumption.

Having considered with norms in Buddhism, although there are a lot of courses of training on the four requisites consumption, but there are two alternative flexible ways; one is the exception in the particular course of training itself, and another way is the doctrine allowed such as the 4 Great Authorities (Mahapadesa), etc. Sometimes such alternations will make the flexibility that caused monks take advantage for their own sake. The Ultimate Goal of Buddhism, as well known Nibbana or the Supreme Goal, has never been changed in accordance with time and space or with other environments that might change. The Buddhist monks should consume the four requisites by following to the Eightfold Path so that they can further obtain spiritual and intellectual development.

According to Buddhism, the courses of training of four requisites were not laid down only for monks, but also they can be applied to the life of Buddhist laities in present time for their higher happiness.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University